

NOTA

BIJLAGE 3 (Gebiedsgerichte werking Demerbekken) bij 'Overstromingen juli 2021 Demerbekken: aan een catastrofe ontsnapt'

////////////////////////////////////

Van: Bekkenbestuur, bekkenraad en ambtelijke bekkenoverleg Demerbekken
(10 juni 2021)

Kenmerk:

Bijlagen:

////////////////////////////////////

Het **Ambtelijk Bekkenoverleg van het Demerbekken** keurde op 27 mei 2021, in digitale procedure, de hierna volgende nota inzake de gebiedsgerichte werking in het Demerbekken goed. De nota werd op 28 mei eveneens onderschreven door de **Bekkenraad** (middenveld) van het Demerbekken en wordt, eveneens ter goedkeuring, geagendeerd op de zitting van het **Bekkenbestuur** van het Demerbekken van 10 juni 2021. Dit gebeurt op vraag van de **expertenwerkgroep gebiedsgerichte werking van de CIW** (nota CIW expertenwerkgroep in **bijlage 1**).

Deze werkgroep vraagt om voor het Demerbekken, binnen de context van het (nieuwe) stroomgebiedbeheerplan, antwoord te geven op volgende **vragen** :

- 1. Welke gebiedsgerichte werking voor water loopt er al binnen het bekken en welke van de 4 waterthema's komen er daarin aan bod? Welke zijn de reeds betrokken partners en met welke rol treden zij daarin op (trekkerschap, ondersteuning van de trekker, partner, ...)?*
- 2. Zijn deze vormen van gebiedsgerichte werking geschikt om de actieradius te verruimen naar de 4 waterthema's mocht dat nog niet het geval zijn? Wat is er voor nodig om dat te doen of waarom is dat niet opportuun? Noden kunnen gaan over betrokkenheid van partners, inzet van mensen, beschikbaarheid van budgetten e.a.*
- 3. Voor welke afstroomgebieden is het aangewezen om gebiedsgerichte werking voor water op te starten? Wie kan en wil hier welke rol opnemen en aan welke randvoorwaarden moet daarvoor worden voldaan?*
- 4. Gelieve voor alle aangeduide bestaande, bij te sturen en nieuwe vormen van gebiedsgerichte werking voor water een prioritering aan te duiden, enerzijds vanuit de prioritering zoals vooropgesteld in de ontwerp-stroomgebiedsbeheerplannen, en anderzijds vanuit het criterium van maximale win-wins tussen meerdere doelstellingen.*

1. **Vraag 1. Welke gebiedsgerichte werking voor water loopt al binnen het bekken. Welke v/d de 4 waterthema's komen daarin aan bod? Welke zijn de reeds betrokken partners en met welke rol treden zij daarin op (trekkerschap, ondersteuning v/d trekker, partner, ...)?**

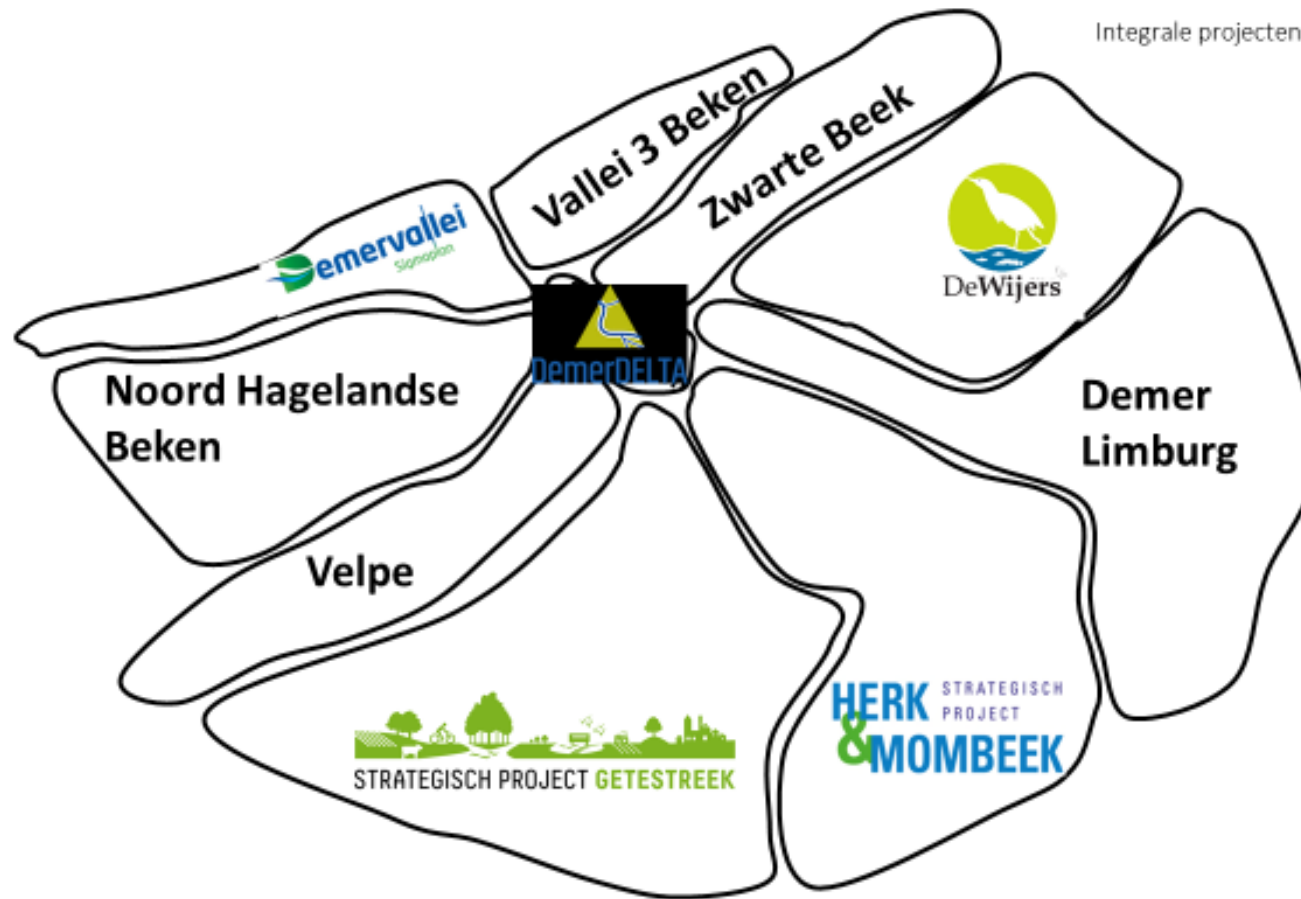
1.1 Welke gebiedsgerichte werking loopt al in het Demerbekken ?

Het **stroomgebiedbeheerplan** (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demberbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen>) beschrijft gebiedsdekkend de gebiedsgerichte werking van het Demerbekken en stelt dat het bekkensecretariaat in de tien integrale projecten gedurende de komende planperiode de werking verderzet. **Voor elk integraal project beschrijft het stroomgebiedbeheerplan de governancestructuur, de samenstelling van de lokale coalitie en de gebiedsgerichte agenda.** Trekkers en stakeholders worden aangeduid, samen met concrete acties per waterlichaam en een overzicht van andere toekomstige acties en ideeën. Deze gebiedsgerichte werking van het Demerbekken vindt plaats in de volgende 10 integrale projecten:

1. **Integraal Project Demer Limburg** (Munsterbeek, Demer I, Demer II)
2. **Integraal Project Herk & Mombeek** (Herk-Kleine Herk en Mombeek)
3. **Integraal Project Zwarte Beek** (Zwarte Beek)
4. **Integraal Project Noord-Hagelandse Beken** (Winge, Begijnebeek, Motte)
5. **Integraal Project Getes-Melsterbeek** (Kleine Gete, Grote Gete, Gete I, Gete II, Melsterbeek, Het Vinne)
6. **Integraal Project De Wijers** (Mangelbeek, noordelijke zijlopen Demer II en Demer III-IV)
7. **Integraal Project Velpe** (Velpe)
8. **Integraal Project de Drie Beken** (Hulpe-Zwart Water (Winterbeek))
9. **Integraal Project Demerdelta** (Demer III-IV, Demer V, Benedenloop Herk, Benedenloop Mangelbeek, Schulensmeer, Zwart Water)
10. **Integraal Project Demervallei** (Demer VI -VII)

De tien integrale projecten staan elk op zich, maar zijn verbonden met het groter geheel van het integraal waterbeleid in het bekken. Die verbondenheid met het Demerbekken wordt gewaarborgd door de ondersteuning van en informatiedoorstroming met **Bekkenbestuur (beleidsniveau), Bekkenraad (Middenveld) en Ambtelijk Bekkenoverleg.** Jaarlijks organiseert het **bekkensecretariaat** voor al die geledingen en projecten een gemeenschappelijke **Demerdag**, waarop wordt genetwerkt en waar ervaringen inspireren tot kruisbestuiving. Het integraal waterbeleid in het Demerbekken hangt samen.

Binnen de 10 integrale projecten pakken we het overleg **pragmatisch** aan, **zonder ambtelijke verplichte procedures en sjablonen.** Zo wordt er soms, afhankelijk van het onderwerp, apart vergaderd (bijv. apart voor afstroomgebieden Munsterbeek & Demer I, Mangelbeek (De Wijers), Begijnenbeek en Winge (Noord-Hagelandse beken), of in het kader van de waterlandschapsprojecten (Getestreek, Herk & Mombeek), die eveneens gelinkt zijn aan de integrale projecten. Binnen elk integraal project worden **deelprojecten en deelloverleg**, daar waar dat pragmatisch beter past, ook op een kleinere schaal uitgevoerd.

1.2 Welke van de vier waterthema's komen daarin aan bod ?

Integraal waterbeleid behoort 'integraal' te zijn. De vier vermelde thema's (waterkwaliteit, wateroverlast, watertekort en waterbeleving) uit de nota van de expertenwerkgroep komen dus in elk van de tien integrale projecten aan bod, maar zijn niet de enige thema's. In sommige gebieden is er minder erosie of meer mijnverzakking. Net daarom is elk integraal project anders en moet het gebiedsspecifiek en niet centraal worden benaderd. Waterbeleving wordt overal meegenomen, maar uitdagingsniveau, aanpak en potentie verschillen.

In elk project speelt **structuurkwaliteit een hoofdrol**, want het heeft betrekking op alle thema's: zelfzuiverend vermogen (waterkwaliteit), meer berging en vertraagde afvoer (wateroverlast) meer sponswerking, vertraagde afvoer en hogere grondwaterstand (watertekort), een mooier waterlooppatroon voor de zachte recreant (waterbeleving), die er trouwens ook **educatie** bijkrijgt (vb: de meanderende brug en picknickbank aan de Demer).

Zoals het in integraal waterbeleid hoort komen in elk integraal project ook **ecologie en biodiversiteit** aan bod, de **natte natuur** en het **groenblauw netwerk** van de Blue Deal. Integraal waterbeleid vertrekt vanuit het **watersysteem**: we beperken we ons dus niet tot de waterloop, maar kijken we ook naar de **vallei** (en verder). Waar **landbouw** een belangrijke rol speelt, komt ze aan bod, evenals de **erosieproblematiek**, die meer speelt in de zuidelijk gelegen integrale projecten dan in de noordelijke.

De tabel in **bijlage 2** geeft een eerste antwoord over de toepasselijkheid van de vier thema's per integraal project. Met de opmerking dat structuurkwaliteit, ecologie/biodiversiteit (natte natuur, groenblauwe verbindingen) en landbouw/erosie er voor ons ook als thema's bijhoren.

In het stroomgebiedbeheerplan worden per integraal project toekomstige aandachtspunten en ideeën voor acties (naast de actietabellen in het stroomgebiedbeheerplan per waterlichaam) opgelijst. U vindt ze voor elk van de tien integrale projecten **in bijlage 3**.

1.3 Welke zijn de reeds betrokken partners en met welke rol treden zij daarin op (trekkerschap, ondersteuning van de trekker, partner, ...)?

Het stroomgebiedbeheerplan beschrijft de governance van elk integraal project, met aanduiding van trekkers en deelnemende organisaties. Hieronder vindt U de beschrijving per integraal project, met in voetnoot de link naar het stroomgebiedbeheerplan. Belangrijk is dat deze governance structuur besproken werd in bekkenraad (middenveld), ambtelijk overleg (administraties) en bekkenbestuur (beleid) en binnen het Demerbekken dus sterk gedragen is.

De meest succesvolle integrale projecten blijken diegene, waarin de facto meerdere organisaties als volgt actief samen trekken:

- **gezamenlijke rol van bekkensecretariaat en regionaal landschap als trekkers van het gebiedsgericht overleg**
  - o **officiële governance**¹, kadering in integraal waterbeleid, link naar bestuurlijk niveau, middenveld en administraties ... door **bekkensecretariaat**
  - o **inbedding in lokaal speelveld**, contacten met lokale en individuele stakeholders, inkadering in lokale projecten door **regionaal landschap**
- **actieve 'trekkers inzake uitvoering': waterbeheerders**, maar ook andere uitvoerende administraties of organisaties (ANB, Natuurpunt, ...)
- **actieve medewerking van alle stakeholders** in het overleg en bij het delen en concretiseren van hun expertise
- **link met onderzoeksprojecten** zoals 'future floodplains' en **ondersteuning** (voor mankracht en werking) vanuit bijv. een strategisch project.

Hierna een overzicht:

---

¹ Officieel 'voorzitterschap' en/of 'neutrale rol' in de 'stuurgroep' door gouverneur en/of bekkencoördinator.

Integraal Project Demer Limburg ²

Het integraal project, **getrokken door het bekkensecretariaat**, creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, Watering Het Vereveld), gemeentebesturen (Riemst, Hoeselt, Bilzen, Diepenbeek, Hasselt, Genk, Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin en Fluvius) en middenveld (Boerenbond, Natuurpunt, Limburgs Landschap, Limburgse Milieukoepel). Het is de bedoeling om de watergebonden acties in dit gebied ook mee te integreren in de werking van het Nationaal Park Hoge Kempen. **Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren bundelt de komende jaren mee de krachten bij het trekken** van dit integraal project om gecombineerd groen-blauwe netwerken te realiseren, oa. in het kader van de werking van het Nationaal Park.

Integraal Project Herk en Mombeek³:

Integraal project Herk & Mombeek creëert een draagvlak voor het integraal waterbeleid in het gebied. In het integraal project, **samen getrokken door Bekkensecretariaat en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren**, participeren alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De Herk), gemeentebesturen (Alken, Borgloon, Diepenbeek, Hasselt, Heers, Kortesseem, Nieuwerkerken, Sint-Truiden, Tongeren, Wellen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin en Fluvius), het middenveld (Boerenbond, Natuurpunt, Limburgs Landschap, Limburgse Milieukoepel), PC Fruit, CCBV, en

---

² <https://sqbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/demer-ii/gebiedsgerichte-werking>

³ <https://sqbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/mombeek/gebiedsgerichte-werking>

PIBO Campus Tongeren. Voor een groot aantal van deze en andere concrete acties werken dezelfde partners samen als lokale coalitie binnen het project 'Waterlandschap'. Bekkensecretariaat en Regionaal landschap werken voor dit project ook samen met het onderzoeksproject Future Floodplains van KUL, INBO, SCK en Natuurpunt Studie.

Integraal Project Zwarte Beek⁴:

*Het integraal project **getrokken door het bekkensecretariaat**, creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, Watering Schulensbroek), gemeentebesturen (Beringen, Heusden-Zolder, Lummen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin en Fluvius), het middenveld (boerenbond, natuurlandpunt, limburgs landschap en limburgse milieukoepel) en het Regionaal Landschap Lage Kempen. We werken intensief samen met natuurinrichting Zwarte Beek en Interegproject Care Peat.*

Integraal Project Noord-Hagelandse Beken⁵:

*Het integraal project, **getrokken door bekkensecretariaat**, creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De Molenbeek), gemeentebesturen (Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek en Tiel-Winge (Winge), Bekkevoort en stad*

---

⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/zwarte-beek/gebiedsgerichte-werking>

⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/winge/gebiedsgerichte-werking>

Diest (Begijnenbeek), stad Aarschot (Grote Motte), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin / Fluvius), middenveld (boerenbond, natuurland), Regionaal Landschap Noord-Hageland. Voor acties Motte zie ook actielijst Demer VI-VII en Integraal Project Demervallei.

Integraal Project Getes-Melsterbeek⁶:

Het integraal project creëert, samen met Strategisch Project Getestreek en 'Water-land-schap', een sterk draagvlak voor integraal waterbeleid. **Trekkers zijn Bakkensecretariaat, Regionaal Landschap Zuid-Hageland en provincie Vlaams Brabant**, participanten de waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Wateringen 'De Grote Gete', 'De Kleine Gete', 'De Mene', 'De Natte Nest' en Watering van Sint-Truiden), gemeentebesturen (Hoegaarden, Zoutleeuw, Linter, stad Tienen, Geetbets, Landen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin, Fluvius) en middenveld (boerenbond, natuurland). We werken ook samen met onderzoeksproject Future Floodplains en C2-project 'Mens-milieu interacties in valleigebieden'. De bekkerraad vraagt aan het bekkensecretariaat om in de loop van dit stroomgebiedbeheerplan initiatieven te nemen hoe men waterconservering in de vallei kan aanwenden in een win-win voor landbouw, water en natuur.

Integraal Project De Wijers⁷:

Het **bekkensecretariaat**, creëert via het Integraal Project, samen met de **Stuurgroep van de Wijers (getrokken door de provincie Limburg)** en samen met **departement omgeving** (organisatie Waterplatform voor de Wijers) draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Een aantal concrete deelprojecten worden uitgevoerd via Landinrichting De Wijers. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, Wateringen), gemeente- en stadsbesturen (Hasselt, Genk, Zonhoven, Houthalen-Hechteren, Diepenbeek, Heusden-Zolder, Lummen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving),

---

⁶ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/kleine-gete/gebiedsgerichte-werking>

⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/mangelbeek/gebiedsgerichte-werking>

rioolbeheerders (Aquaflin en Fluvius), het middenveld (boerenbond, natuurpunt, limburgs landschap, landelijk Vlaanderen) en de Regionale Landschappen 'Lage Kempen' en 'Kempen en Maasland', Toerisme Limburg en domein Bokrijk.

Integraal Project Velpe⁸:

Het integraal project, **getrokken door het bekkensecretariaat**, creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering Het Velpedal, Watering De Velpe), gemeente- en stadsbesturen (Bierbeek, Boutersem, Glabbeek, Kortenaken,

---

⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/velpe/gebiedsgerichte-werking>

Tienen, Halen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquaflin en Fluvius), het middenveld (boerenbond, natuurpunt) en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland.

Integraal Project De Drie Beken⁹:

Het integraal project, **getrokken door het bekkensecretariaat**, creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. In dit integraal project participeren alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De 8 Beken), gemeentebesturen (stad Diest, stad Scherpenheuvel-Zichem, Beringen, Tessenderlo), Vlaamse administraties (VMM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving) en de rioolbeheerders (Aquaflin en Fluvius).

Integraal Project Demerdelta¹⁰:

In de eerste planperiode startte het bekkensecretariaat het integraal project Schulensbroek op en begeleidde het mee de opheffing van het overstort van de Vroente. In deze planperiode ondersteunt het bekkensecretariaat actief het Integraal Project Demerdelta, een **Life Project van Natuurpunt, Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Milieumaatschappij en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren**.

Integraal Project (Sigma) Demervallei¹¹:

Het integraal project wordt, zoals bepaald in de beslissing van de Vlaamse Regering over de 'integrale visie voor de Demervallei en Laak van Diest tot Werchter', 2016, **getrokken door een Interbestuurlijk Overleg, samengesteld uit de lokale partners vanuit het Bekkenbestuur (Bekkenbestuur, Vlaamse Overheid, Provincie Vlaams Brabant, Gemeentebesturen en Regionaal Landschap Noord-Hageland)** en creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De Molenbeek, Watering De Motbeek), gemeentebesturen (Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek en Tielt-Winge voor de Winge, Bekkevoort en stad Diest voor de Begijnenbeek, stad Aarschot voor de Grote Motte), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en

---

⁹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/hulpe-zwart-water/gebiedsgerichte-werking>

Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin en Fluvius), het middenveld (boerenbond, natuurpunt) en het Regionaal Landschap Noord-Hageland. Het merendeel van de realisaties op het terrein komen op het conto van de Vlaamse Waterweg en ANB.

---

¹⁰ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demberbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/speerpuntgebieden/demer-iii-iv/gebiedsgerichte-werking>

¹¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/demberbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/aandachtsgebieden/demer-vi-vii/gebiedsgerichte-werking>

2. **Vraag 2. Zijn deze vormen van gebiedsgerichte werking geschikt om de actieradius te verruimen naar de 4 waterthema's mocht dat nog niet het geval zijn? Wat is nodig om dat te doen of waarom is dat niet opportuun? Noden kunnen gaan over betrokkenheid van partners, inzet van mensen, beschikbaarheid van budgetten e.a.**

2.1 Zijn deze vormen van gebiedsgerichte werking geschikt om de actieradius te verruimen naar de 4 waterthema's mocht dat nog niet het geval zijn?

In elk van de tien integrale projecten behoren deze vier waterthema's (waterkwaliteit, wateroverlast, watertekort, waterbeleving), samen met structuurkwaliteit, ecologie/biodiversiteit (natte natuur / groenblauw netwerk) en landbouw/erosie tot de actieradius. Niet elk aspect wordt overal even intensief ingevuld. Dat heeft vooral te maken met een gebrek aan mankracht, tijd en middelen voor de gebiedsgerichte werking. Om effectief te zijn worden **de vier thema's best apart als modules ingevuld**, waarbij ze op het **juiste schaalniveau** kunnen worden ingezet (dat verschillend kan zijn volgens module en volgens fase). De modules dienen wel gekaderd te worden binnen het totaalplaatje van het integraal project.

2.2 Wat is er voor nodig om dat te doen of waarom is dat niet opportuun? Noden kunnen gaan over betrokkenheid van partners, inzet van mensen, beschikbaarheid van budgetten e.a.

Grosso modo is er nood aan meer:

1. mankracht en middelen voor de **trekkers van het gebiedsgericht overleg**
2. mankracht en middelen voor de **trekkers voor de uitvoering van de deelprojecten**
3. mankracht en middelen bij de **participerende organisaties om actief mee te werken en expertise te delen en uit te werken**
4. informatiedoorstroming vanuit het Vlaamse niveau naar de gebiedsgerichte projecten via het bekken.

2.1.1 Nood aan mankracht en middelen om de gebiedsgerichte projecten te trekken

De praktijk wijst uit dat een gezamenlijk trekkersschap van bekkensecretariaat en regionaal landschap een goedwerkende formule is (vb Herk en Mombeek). Ook projecten met meerdere trekkers, die samen werken aan een gemeenschappelijke visie, leiden tot goede resultaten (Demervallei, De Wijers, ...). Maar in al deze projecten zouden meer mankracht en middelen veel kunnen betekenen.

Nood aan mankracht en middelen bij de bekkensecretariaten: opstart en voorbereiding (doorlichtingen waterlichamen)

Voor een aantal integrale projecten heeft het **bekkensecretariaat** in de voorbije jaren, met steun en data van de Vlaamse Milieumaatschappij, een **doorlichting van de waterloop** ('het waterlichaam') gemaakt. In zo'n doorlichting wordt de bestaande status van de waterloop beschreven: scores voor de verschillende criteria waterkwaliteit (chemisch, fysico-chemisch, biologie,...) gekaderd volgens locatie (cijfers per deelsegment of per zijwaterloop) en volgens de tijdsevolutie, waterkwantiteit (situatie wateroverlast en verdroging), verwachte rioleringswerken en te nemen acties.

Voor sommige gebieden gebeurde dat nog recent, voor een aantal gebieden is dat al een hele tijd geleden of is dat, uit tijdsgebrek, nog niet gebeurd.

Waar het wel gebeurde werd de doorlichting eerst binnen VMM gevalideerd en daarna gepresenteerd aan de ruime groep van betrokken stakeholders (de gebiedscoalitie). Op dat ogenblik wordt het **integraal project** opgestart¹² en begint de tweede fase. Een overzicht van de Integrale Projecten, de Waterlichamen en een overzicht van de doorlichtingen per waterlichaam vindt U in **bijlage 4**.

Met de huidige mankracht en middelen is het voor het bekkensecretariaat niet mogelijk om op korte tijd de reeds verouderde doorlichtingen te hernieuwen en nog niet gemaakte doorlichtingen (allemaal) uit te voeren. Dit heeft voor een groot deel betrekking op het thema 'waterkwaliteit'.

Hiervoor is extra mankracht nodig. Zonder extra mankracht is het mogelijk om een beperkt aantal nieuwe doorlichtingen uit te voeren, al dan niet met hulp van stagairs. Automatiseren/gebruiksvriendelijker aanleveren data en eventueel uitbesteden van doorlichtingen aan anderen is mogelijk ook een oplossing.

Nood aan mankracht en middelen bij de bekkensecretariaten: governance en trekkersrol in de integrale projecten

Zoals gezegd wordt in de **eerste sessie van het Integraal Project** de **doorlichting** van het gebied voorgesteld. Afhankelijk van de grootte van dat gebied kunnen dat trouwens kleinere, aparte sessies zijn (bijv. Winge en Begijnebeek apart binnen Integraal Project Noord-Hagelandse valeien). Een **tweede sessie in workshopformat** focust op riolering, erosie en structuurherstel. Een **derde sessie consolideert de afgesproken acties**. Vanaf dan is er in principe een **jaarlijkse opvolgingsvergadering**. Voor meer info zie [hier](#).

Naarmate het integraal project na die opstart vorm krijgt, duiken er meer en meer realisaties en deelprojecten op. Het integraal project rendeert, maar hoe succesvoller het wordt, hoe meer mankracht het vraagt, zowel qua coördinatie/governance vanuit het bekken als bij (het begeleiden van de) uitvoering van de deelprojecten. Er is veel werk op de achtergrond nodig (belang netwerkrol bekkencoördinator) en de voorbereiding en nawerking van een vergadering zijn minstens zo belangrijk als de vergadering zelf. **De bekkencoördinator wordt in deze taken best bijgestaan door andere leden van het bekkensecretariaat en vanuit het regionaal landschap. Ook inzake de trekkersrol kan extra mankracht (zowel bij bekkensecretariaat als regionaal landschap) zorgen voor meer realisaties.**

---

¹² behalve in die gebieden, waar er al een integraal project actief was waar het Demerbekken zich zo sterk mogelijk heeft ingeschakeld in bestaande integrale initiatieven als Demervallei (Sigma, Integrale Visie voor Demervallei en Laak), strategische projecten (Getestreek), de Wijers, ... Op die manier is er een gebiedsdekkende werking ontstaan over heel het Demerbekken, die onderling verbonden is via initiatieven als de Demerdag, de nieuwsbrief en de werking van de bekkenstructuren, waarin elk van deze gebieden ook vertegenwoordigd is. Deze geïntegreerde werking wordt ook door de buitenwereld opgevangen, zie bijvoorbeeld het laatste Natuurrapport (bijlage 4).

Drie stappen Integraal Project

Consolidatie Acties

3

+ opvolging Bekkensecretariaat

Workshop Acties

2

- (1) Riolering
- (2) Erosie
- (3) Structuurherstel

Doorlichting Waterloop

1

door Bekkensecretariaat en VMM

Nood aan mankracht en middelen bij de regionale landschappen¹³

In verschillende integrale projecten in het Demerbekken werken bekkensecretariaat en regionaal landschap intensief samen. Dit zorgt voor een ideale governance mix, oa. omdat beide organisaties elkaar in het trekkerschap van de integrale projecten heel goed aanvullen. Probleem is echter dat regionale landschappen weinig algemene middelen hebben en vooral projectgewijs worden gefinancierd. Ze kunnen in een integraal project mee aan de kar trekken wanneer er projectfinanciering is die dat mogelijk maakt (bijv: een strategisch project of, gedeeltelijk, de toekomstige waterlandschapsprojecten), daarzonder is het moeilijker. Een structurelere ondersteuning, vanuit het integraal waterbeleid, zou hier veel mogelijk kunnen maken. Concreet in het Demerbekken werken de regionale landschappen als volgt mee in de integrale projecten:

Regionaal landschap Noord-Hageland

- beschikte door het afgelopen strategisch project over een coördinator. Het loon van die coördinator, die goed werk levert, wordt nu voor 80 % betaald door gemeenten en provincie, maar er blijft een tekort van 20 %, waardoor hij verplicht deeltijds werkt. Geen houdbare situatie.
- wil samen met het bekkensecretariaat mee coördineren voor de Noord-Hagelandse Beken en wil daarom een waterlandschapsproject indienen, dat- beperkt- voorziet in personeelskost.

Regionaal landschap Zuid-Hageland

- Beschikt over een coördinator via een verlengd strategisch project (dat eveneens een tweede coördinator bij de provincie financiert). De volgende drie jaar is mankracht gegarandeerd, al is er de facto meer nodig om de vele projecten waterlandschap (en andere) in dit gebied waar te maken.
- Krijgt financiering personeelskost via een samenwerkingsovereenkomst met VMM, specifiek voor de ondersteuning van enkele concrete projecten op de Getes, 1ste categorie.
- Wil samen met het bekkensecretariaat mee coördineren voor de Velpe en wil daarom een waterlandschapsproject indienen, dat- beperkt- voorziet in personeelskost.

Regionaal landschap Haspengouw en Voeren

- Wordt inzake personeel gedeeltelijk ondersteund door de provincie Limburg en kon de voorbije jaren ook gebruik maken van de personeelsondersteuning vanuit een strategisch project (al enkele jaren afgelopen) en via het bestek structuurherstel van VMM.
- Wil samen met het bekkensecretariaat mee coördineren voor het gebied van de bovenloop van de Demer en de Munsterbeek (Demer Limburg) en wil daarom een waterlandschapsproject indienen voor dit gebied, dat voor een beperkt gedeelte kan voorzien in die personeelskost.
- Is geïnteresseerd in een (met de Getes) vergelijkbare samenwerkingsovereenkomst inzake structuurherstelprojecten op 1ste categorie met VMM voor Herk en Mombeek, 1ste categorie.

---

¹³ In de meeste integrale projecten in het Demerbekken hebben de regionale landschappen die lokale rol. Maar afhankelijk per project kan dat ook anders zijn. In het project van de Wijers wordt de coördinator van het project bijvoorbeeld tewerkgesteld door het provinciaal natuurcentrum. Elk project heeft zijn eigenheden, die best ook worden erkend.

2.1.2. mankracht en middelen om deelprojecten uit te voeren

Naast de trekkersrol, die de gebiedsgerichte werking draagt, er is ook nood aan uitvoering van projecten, meestal bij de waterbeheerders. Het aantal projectverantwoordelijken, dat bij die waterbeheerders werkt rond de uitvoering van integralere acties als structuurherstel, herstel van het watersysteem in de vallei, lokale aanpak droogte/ vernatting, ... is te beperkt om de grote uitdaging van realisaties op te kunnen vangen. **Ook inzake projectverantwoordelijken voor de uitvoering van integraal structuurherstel is er dus nood aan meer personeel.** Deze bottleneck kan tijdelijk en gedeeltelijk opgevangen worden door enerzijds het inschakelen van studiebureaus (hiervoor zijn dus ook middelen nodig) en anderzijds door eenvoudigere projecten ook eenvoudiger (zonder onnodig studiewerk en/of via beheersmaatregelen en kleinschaligere ingrepen) aan te pakken.

2.1.3. mankracht en middelen bij de participerende organisaties om actief mee te werken en expertise te delen

Door sterke betrokkenheid van de actoren en het groot aantal integrale projecten legt een sterke vergaderdruk gelegd op die actoren die in meerdere projecten betrokken zijn. Het is de taak van het bekkensecretariaat om het overleg zo te organiseren dat er niet onnodig wordt vergaderd en dat stakeholders ervan uit kunnen gaan dat met hen rekening wordt gehouden, ook als ze er niet bij zijn. Daarom zijn de rol van de **bekkenraad** en de **netwerkrol van de bekkencoördinator** cruciaal, want ze zorgen voor een groter vertrouwen én tijdswinst voor de stakeholders.

Een belangrijke rol inzake expertise speelt de VMM. Op een aantal domeinen beschikt VMM over **data en modellen**, die, ingezet voor een gebiedsgericht project, een zeer grote steun kunnen zijn. Typische voorbeelden zijn de **waterkwantiteits- en waterkwaliteitsmodellen**. Dergelijke (bestaande) modellen toepassen op concrete vragen in gebiedsgerichte projecten vraagt echter mankracht en tijd van de aanwezige experts binnen VMM. Ook de ondersteuning, die VMM de voorbije jaren leverde bij het opmaken van **grote aanbestedingen voor (studieopdrachten) inzake structuurherstel** op waterlopen van 2de en 3de categorie kan hieronder gequalificeerd worden. Hier brengt VMM immers zowel expertise en mankracht inzake openbare aanbestedingen als middelen (voor het betalen van het studiebureau) in, ten gunste van de gebiedsgerichte resultaten. Doordat het studiebureau de deelprojecten tot op ontwerpniveau klaarstoomt, kan de lokale waterloopbeheerder sneller aan de slag en worden noodzakelijke ingrepen sneller gerealiseerd.

2.1.4. Informatiedoorstroming vanuit het Vlaamse niveau naar de gebiedsgerichte projecten via het bekken

Nieuwsbrieven van het bekken, het bekkenbestuur en de bekkenraad, ... zouden systematischer kunnen worden ingezet om informatie rond droogte, ontharding, natte natuur, ... (bijv. subsidiemogelijkheden en oproepen) tot bij de gebiedsgerichte projecten en de stakeholders te brengen. De netwerkrol van de bekkencoördinatoren rendeert het meest wanneer die bekkencoördinatoren zowel betrokken zijn in de Vlaamse processen als blue deal, droogte, ontharding, natte natuur, ... als op het gebiedsgerichte niveau. Daardoor dienen zij als doorgeef- en informatieluik van boven naar beneden en van beneden naar boven. Het is daarbij efficiënter dat alle bekkencoördinatoren rechtstreeks in die Vlaamse processen worden geïnformeerd : een getrapte informatiedeling is ook inhoudelijk minder efficiënt omdat het net belangrijk is dat de bekkencoördinatoren inhoudelijk voldoende zijn geïnformeerd.

3. Vraag 3. Voor welke afstroomgebieden is het aangewezen om gebiedsgerichte werking voor water op te starten? Wie kan en wil hier welke rol opnemen en aan welke randvoorwaarden moet daarvoor worden voldaan?

Voor elk afstroomgebied bestaat er een gebiedsgerichte werking. Het is echter mogelijk om voor die afstroomgebieden, waar bijvoorbeeld nog geen **doorlichting** plaatsvond, dit wel te doen, **mits daarvoor de mankracht bij het bekkensecretariaat wordt voorzien**. Ook voor de aspecten **watertekort** en **waterbeleving** zijn in nagenoeg alle integrale projecten in het Demerbekken **mogelijkheden** om hier (veel) meer te doen. Opnieuw **mensen en middelen**, maar voor het aspect watertekort zeker ook de vraag naar **expertise**. Een rol die bijvoorbeeld **VMM** (maar ook de **provinciale droogtecoördinatoren**) kan/kunnen invullen door aanwezig te zijn op het overleg en hun expertise te delen en toe te passen op het gebied (op zich ook weer een vraag naar mankracht).

Om in de verschillende integrale projecten tot meer resultaten te komen kan **een ondersteuning, zoals VMM die in het recente verleden gaf /geeft** inzake

- **projectvoorbereiding voor structuurherstelprojecten (financiering van een studiebureau** dat door de stuurgroep van het integraal project goedgekeurde deelprojecten (ook op 2de en 3de categorie waterloop) tot op **voorstudie** en op **voortwerpniveau** moest uitwerken + ondersteuning in de procedure openbare aanbesteding) en
- **ondersteuning via een samenwerkingsovereenkomst van regionale landschappen voor verdere omkadering van deelprojecten structuurherstel op waterlopen 1ste categorie)**

zeker ook leiden tot meer resultaten. **Randvoorwaarde is dat dit gebeurt binnen de governance structuur van de bekkenwerking.**

Wat het aspect **waterbeleving** betreft is een samenwerking met bestaande initiatieven van de regionale landschappen, zoals wandelpaden, fietsroutes, waterparken, ... zeker aangewezen.

Ondanks het feit dat de governance inzake gebiedsgerichte werking in het Demerbekken gebiedsgericht is ingevuld, zijn er toch nog een aantal aandachtspunten:

- voor het gebied van de **Melsterbeek** bestaat er in de praktijk slechts een gedeeltelijke gebiedsgerichte werking. Dit komt doordat dit gebied hoort tot het integraal project Getes-Melsterbeek, terwijl de gebiedsgerichte werking hier in de praktijk samenspoort met het strategisch project Getestreek, dat zich beperkt tot het Vlaams Brabantse deel van de Melsterbeek. Voor het Limburgse gedeelte zou er in de toekomst een aparte werking kunnen worden uitgebouwd. Het bekkensecretariaat vraagt in voorbereiding hiertoe aan VMM om te voorzien in een aantal waterkwaliteitsmetingen, nodig om een degelijke doorlichting van het waterlichaam te kunnen maken. Op langere termijn (2022, 2023) zou hier dus een aanvullende gebiedsgerichte werking kunnen worden opgestart. Het bekkensecretariaat neemt hiertoe het nodige initiatief. Belangrijk hierbij is wel te vermelden dat er in dit gebied

al vele zaken gebeuren, voor een groot deel dank zij de nijvere inzet van Watering Sint-Truiden / Land en Water, die al jaren een voortrekkersrol vervullen in het kader van de erosiebestrijding, maar die ook inzake integraal waterbeleid en waterloopbeheer verschillende interessante initiatieven nemen. Een recent voorbeeld is de openlegging van de Cicindria in Sint-Truiden, die het stadspark van Sint-Truiden met 'het Speelhof' gaat verbinden via een heraanleg van de site van de vroegere Veemarkt. Op het terrein van het speelhof valt al langer een mooi voorbeeld van een multifunctionele waterberging te bewonderen en dit nieuw initiatief wordt een groenblauwe verbinding in het midden van de stad Sint-Truiden om 'U' tegen te zeggen.

- Demer II en Demer III-IV behoren, voor wat hun noordelijke zijlopen betreft, tot het gebied van De Wijers. De Demer zelf vormt de grens van De Wijers, de zuidelijke zijlopen horen daar dus niet toe. In de praktijk betekent dat dat we de Demer zelf mee laten sporen in integraal project Demer Limburg (ook omwille van de inhoudelijke link tussen de geplande ingrepen op de Demervallei zelf in Demer I en II), en in Demerdelta (voor Demer III-IV en Demer V). Vanaf Demer VI-VII valt de Demer onder integraal project Demervallei. We hebben de consequenties bekeken om dit eventueel anders aan te pakken of te herverdelen, maar de conclusie is dat het voor de goede werking beter is om dit voorlopig niet te veranderen. Bepaalde gebieden zoals Schulensbroek vallen ook zowel onder 'De Wijers' als onder 'Demerdelta', maar dit wijzigen leidt tot meer complicaties dan de huidige werking behouden.
- Mochten er, in de loop van de volgende jaren, landschapsparken en nationale parken worden aangeduid op het grondgebied van het Demerbekken, dan moet die werking uiteraard ook meegenomen worden en wordt de governance structuur mogelijk terug herbekeken.

4. Vraag 4. Gelieve voor alle aangeduide bestaande, bij te sturen en nieuwe vormen van gebiedsgerichte werking voor water een prioritering aan te duiden, enerzijds vanuit de prioritering zoals vooropgesteld in de ontwerp-stroomgebiedsbeheerplannen, en anderzijds vanuit het criterium van maximale win-wins tussen meerdere doelstellingen.

Het is nagenoeg onmogelijk om een prioriteit aan te duiden tussen de tien integrale projecten. Voor het Demerbekken zijn ze alle tien prioritair. De bestaande gebiedsgerichte processen dienen worden verdergezet, het zou niet uit te leggen zijn om bestaande, goed werkende formules te stoppen omdat er op een hoger niveau een andere inschatting werd gemaakt.

We hebben indicatief een oefening gemaakt volgens de twee criteria, die in de vraag werden vermeld. De resultaten van die oefening vindt u in bijlage 5 en 6 maar onze vraag is om de tien integrale projecten aan te duiden als prioritair voor de gebiedsgerichte werking rond integraal waterbeleid in het Demerbekken. Het heeft geen zin om nu het ambitieniveau terug te verlagen, terwijl er in elk van deze gebieden een effectieve werking is opgebouwd.

BIJLAGE 1: de CIW nota met de vragenlijst:

CIW Expertengroep Gebiedsgerichte Werking

Vraagstelling aan de bekkensecretariaten

De CIW expertengroep gebiedsgerichte werking (EWG GGW) besloot in haar vergadering van 25 februari 2021 om de bekkensecretariaten te bevragen over de huidige en toekomstige aanpak van gebiedsgerichte werking voor water in de bekkens.

De toekomstgerichte principes van gebiedsgerichte werking voor water die de EWG naar voor schoof zijn de volgende:

1. De stroomgebiedbeheerplannen en de bekkenspecifieke delen zijn richtinggevend voor de gebiedsgerichte werking voor water. Zij bepalen het kader waarbinnen lokale gebiedsgerichte werking wordt uitgebouwd om die plannen in de praktijk om te zetten. De hier opgenomen vraagstelling gaat over het verder invulling geven en aanvullen van wat daarover reeds is opgenomen in de plannen.
2. Gebiedsgerichte werking voor water impliceert een participatief overleg met partners en wordt bij voorkeur georganiseerd volgens de grenzen van afstroomgebieden van Vlaamse waterlichamen, maar gebiedsgericht zijn ook andere grenzen mogelijk door afstroomgebieden te clusteren, er een deel van af te splitsen (lokale waterlichamen) of door andere grenzen te volgen. Het volgen van andere grenzen wordt echter afgeraden omdat ze een bovenstroomse brongerichte aanpak van benedenstroomse knelpunten kunnen hinderen.
3. Gebiedsgerichte werking voor water vertrekt bij voorkeur vanuit een globale gebiedsvisie, zoals opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan, en richt zich op het halen van een gezond en evenwichtig watersysteem, met een goede waterkwaliteit, minimale risico's voor wateroverlast en watertekort, en mogelijkheden voor waterbeleving. Klimaatverandering, bevolkingstoename en economische groei zijn versterkende factoren die de uitdagingen voor die 4 thema's vergroten, en worden dus niet op zichzelf als thema beschouwd. Door de 4 waterthema's gezamenlijk te beschouwen wordt een multisectorale invalshoek gegarandeerd. Daarnaast moet gestreefd worden naar koppelkansen met andere doelstellingen en afstemming met andere gebiedsprocessen gericht op natuur, bodembescherming, plattelandsontwikkeling, sociaal-economische ontwikkeling e.a..
4. Om te komen tot gezonde en evenwichtige watersystemen worden via analyses en beoordelingen actieplannen uitgewerkt. De acties en maatregelen zoals opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen worden in het kader van gebiedsgerichte werking verder ingevuld en aangevuld tot lokale actieplannen.
5. Gebiedsgerichte werking voor water wordt maximaal geënt op reeds bestaande vormen van gebiedsgerichte werking, voor zover die daarvoor geëigend zijn rekening houdend met de andere hier geschetste principes. Waar nodig moeten bestaande overlegvormen worden aangepast of moeten er nieuwe worden opgestart.
6. Gebiedsgerichte werking voor water is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle bij het water betrokken partners, zoals ze ook deel uitmaken van de CIW. Er wordt van alle partners input verwacht in de gebiedsgerichte werking naargelang hun bevoegdheden en middelen qua inzetbare mensen en budgetten.

7. Een stroomlijning van het gebiedsgericht geïntegreerd werken wordt beoogd. Door samen te werken en onderling afspraken te maken tussen de CIW partners kunnen de beschikbare middelen optimaal ingezet worden en kan een prioritering voor gebiedsgerichte werking worden bepaald, rekening houdend met de prioritering die er voor het thema waterkwaliteit reeds werd uitgewerkt in de stroomgebiedbeheerplannen. Gebiedsgerichte werking voor water gebiedsdekkend organiseren is enkel op termijn haalbaar, gelet op de beperkingen van middelen bij CIW partners.
8. Binnen de huidige organisatievorm kunnen we de bekkensecretariaten beschouwen als de logische trekkers van de gebiedsgerichte werking voor water binnen dat bekken. Ook andere partners kunnen medetrekker zijn, en het trekkerschap voor water kan geïntegreerd worden in een groter geheel, samen met andere trekkers voor andere domeinen.
9. De bekkensecretariaten koppelen over de bevraging over de organisatie van de gebiedsgerichte werking voor water terug met het CIW niveau via de CIW expertenwerkgroep gebiedsgerichte werking.

De bevraging richt zich op het in kaart brengen van lopende gebiedsgerichte werking voor water, het formuleren van voorstellen voor aanpassing daarvan en het formuleren van voorstellen voor nieuw op te starten gebiedsgerichte werking voor water. Projectmatig overleg of overleg rond een specifieke thematiek, alsook gebiedsgerichte werking waarin water geen relevante rol speelt worden hier buiten beschouwing gelaten.

De antwoorden op onderstaande vragen worden in de loop van april en mei 2021 getoetst in het gebiedsgericht en thematisch overleg (GTO, ABO overleg en/of integrale projecten), verwerkt in een nota met een toelichting per gebied en een aanduiding op kaart (SHP); de leden van de bekkenbesturen worden hierover geïnformeerd op de geplande vergaderingen van mei of juni n.a.v. de goedkeuring van de bekkenspecifieke delen:

Vraag 1. Welke gebiedsgerichte werking voor water loopt er al binnen het bekken en welke van de 4 waterthema's komen er daarin aan bod? Welke zijn de reeds betrokken partners en met welke rol treden zij daarin op (trekkerschap, ondersteuning van de trekker, partner, ...)?

Vraag 2. Zijn deze vormen van gebiedsgerichte werking geschikt om de actieradius te verruimen naar de 4 waterthema's mocht dat nog niet het geval zijn? Wat is er voor nodig om dat te doen of waarom is dat niet opportuun? Noden kunnen gaan over betrokkenheid van partners, inzet van mensen, beschikbaarheid van budgetten e.a.

Vraag 3. Voor welke afstroomgebieden is het aangewezen om gebiedsgerichte werking voor water op te starten? Wie kan en wil hier welke rol opnemen en aan welke randvoorwaarden moet daarvoor worden voldaan?

Vraag 4. Gelieve voor alle aangeduide bestaande, bij te sturen en nieuwe vormen van gebiedsgerichte werking voor water een prioritering aan te duiden, enerzijds vanuit de prioritering zoals vooropgesteld in de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen, en anderzijds vanuit het criterium van maximale win-wins tussen meerdere doelstellingen.

BIJLAGE 2: overzicht van de vier deelaspecten in elk integraal project

Integraal Project	Waterkwaliteit	Wateroverlast	Watertekort	waterbeleving
Demer Limburg	Ja: overleg vanuit bekkensecretariaat voor Munsterbeek en Demer I: niet enkel riolering maar ook structuurherstelprojecten	Ja: in het verleden vanuit reguliere werking bekkensecretariaat (oa signaalgebieden)	Ja: verder te ontwikkelen bij eventuele goedkeuring waterlandschap (rol regionaal landschap)	Ja, maar verder te ontwikkelen en potentieel (oa in kader national park)
Herk & Mombeek	Ja: overleg vanuit bekkensecretariaat voor Herk en Mombeek: rioleringsverhaal werd opgestart, maar vernieuwde analyse is nodig. Structuurherstelprojecten	Ja. Inrichting GOGs Stevoort, Wellen, Hoenshoven, ... Structuurherstelproject Mombeek (ook natuurlijke overstroming)	Ja: verder te ontwikkelen in kader Waterlandschap	Ja, maar verder te ontwikkelen
Zwarte Beek	Ja: overleg vanuit bekkensecretariaat: niet enkel riolering maar ook structuurherstelprojecten	Speelt hier minder	Ja, verder te ontwikkelen, oa in samenspraak met care peat project	Ja, maar verder te ontwikkelen
Noord-Hagelandse Beken	Ja: overleg vanuit bekkensecretariaat voor Winge en voor Begijnbeek: niet enkel riolering maar ook structuurherstelprojecten	Belangrijk gebied wateroverlast : WInge (beheerder VMM): samenwerking met project Demervallei (Winge mondt uit in Demer ter hoogte van gebied integraal project Demervallei	Ja: verder te ontwikkelen bij eventuele goedkeuring waterlandschap (rol regionaal landschap)	Ja, maar verder te ontwikkelen
Getes-Melsterbeek	Op te starten vanuit bekkensecretariaat	Ontwikkeling van grotere projecten overstromingsgebieden en structuurherstel VMM, provincie, wateringen	Ja, verder te ontwikkelen in kader gebiedsvisie strategisch project en Waterlandschap	Krijgt al veel aandacht in kader strategisch project
De Wijers	Op te starten vanuit bekkensecretariaat (Mangelbeek al in 2019 opstart)	Speelt minder in dit gebied, maar specifieke issues als mijnverzakkingsgebieden → wel interessant gebied voor watercaptatie	Ja, verder te ontwikkelen (oa in kader specifieke landinrichtingsprojecten) → oplossingen in hermeandering, natuurlijke waterbuffers, captatie/hergebruik mijnverzakkingswater	Krijgt veel aandacht in kader visie en acties van stuurgroep De Wijers

<i>Velpe</i>	Ja: overleg vanuit bekkensecretariaat: niet enkel riolering maar ook structuurherstelprojecten	In kader structuurherstel	Ja: verder te ontwikkelen bij eventuele goedkeuring waterlandschap (rol regionaal landschap)	Ja, maar verder te ontwikkelen
<i>De Drie Beken</i>	Ja: overleg vanuit bekkensecretariaat werd in verleden opgestart (rioleringsverhaal, zoutlozingen monitoring), maar vernieuwde analyse nodig (overleg gepland).	Ja, in het verleden issue van wateroverlast door RWZI. Nu aangepakt door splitsing in twee RWZI's	Ja, verder te ontwikkelen	Te bekijken
<i>Demerdelta</i>	Op te starten vanuit bekkensecretariaat	Krijgt de nodige aandacht vanuit VMM (GOG's Schulensmeer en Webbekomsbroek...)	Ja, verder te ontwikkelen	Krijgt de nodige aandacht in kader van Life Delta
<i>Demervallei</i>	Op te starten vanuit bekkensecretariaat	Waterveiligheid en natuurlijkheid zijn de basiselementen van Visie Demervallei en Laak	Ja, verder te ontwikkelen, maar al ernstig aangepakt door bijvoorbeeld grondwaterpeilverhoging via hermeandering en andere maatregelen.	Veel realisaties uitgevoerd en verder gepland in kader integral project

BIJLAGE 3: aandachtspunten en ideeën inzake mogelijke toekomstige acties per integraal project (bron: stroomgebiedbeheerplan)¹⁴

Integraal Project	WATERKWALITEIT	WATERKWANTITEIT (droogte & wateroverlast, herstel hydrologisch systeem)	WATERBELEVING, PARTICIPATIE, EDUCATIE EN COMMUNICATIE	ECOLOGIE, LANDSCHAP EN RUIMTE
Demer Limburg	<p>(1) aanduiden & uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten & afkoppeling om de goede toestand te bereiken in waterlichamen Munsterbeek, Demer I en Demer II</p> <p>(2) uitwerken & uitvoeren acties, volgend uit ecohydrologisch onderzoek SBZ Jekervallei/ bovenloop Demervallei en uit ecohydrologisch onderzoek Munsterbos & Krombeekvallei en in gebied 'De Kuil'</p> <p>(3) oplossen overstromingsproblematiek vervuild water Demer, Kaatsbeek, Molenbeek, Laak & afwateringsgrachten Groot Meers (industrie Tongeren Oost)</p> <p>(4) verbetering waterkwaliteit Zutendaalbeek/Broekerbeek, Bezoensbeek, Munsterbeek/Hoefaertloop door rioleringsprojecten en beperken overstortwerking: overleg met VMM, gemeentes en rioolbeheerders</p>	<p>(5) uitwerken en uitvoeren acties, volgend uit droogtestudie provincie Limburg</p>	<p>(6) Inrichting vistrap parkje waterstraat in Bilzen met aandacht voor waterbeleving bewoners</p> <p>(7) Samenwerking met het Nationaal Park Hoge Kempen.</p>	<p>(8) uitdoofbeleid & actief aankoopbeleid weekendverblijven in beekvalleien met verdrogingsproblematiek (venige bronhoofden)</p> <p>(9) investeren in valleibeheer en afspraken met grondgebruikers ivm milderende maatregelen (op vrijwillige basis) in de vallei van de Munsterbeek en zijlopen ('De Hoefaert', Krombeekvallei, Wilderbeek,</p>

¹⁴ Aan te vullen met aanvullingen vanuit het openbaar onderzoek van de stroomgebiedbeheerplannen en ideeën vanuit de toekomstige werking van de integrale projecten.

				<p>Groenendaal, Elsterbeemden, Heiken, Munsterbos</p> <p>(10) Afspraken met openbare bestuur & private eigenaren/gebruikers over herstel laagveenlandschap met soortenrijke graslanden in Bezoensbeek- & Munsterbeekvallei (aandacht voor landbouwgebruik als bemesting en weekendverblijven</p>
--	--	--	--	--

<p>Herk & Mombeek</p>	<p>(1) aanduiden/uitvoeren nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen Herk & Mombeek</p> <p>(2) afspraken ivm probleem overstroming vervuild water uit Fonteinbeek, Mombeek, Brikbeek, Harenbeek & Herk</p> <p>(3) aanleg biodiverse perceelsranden bij fruittelers (Sint-Truiden, Nieuwerkerken, Wellen, Kortesseem, Herk de Stad, ...)</p> <p>(4) gecombineerde erosiebestrijdings- & biodiversiteitsmaatregelen (akkervogels, hamster), oa in Tongeren</p>	<p>(5) uitwerken/uitvoeren acties, volgend uit droogtestudie provincie Limburg en uit het project Future Floodplains.</p>	<p>(6) inrichting educatief centrum oude dorpsmolen Alken</p> <p>(7) uitbouw 'Bengelbeemd' : ecologische & toeristische verbinding (biodiverse oeverzone) tussen 'de Alk' en 'de Mombeekvallei' in Alken</p> <p>(8) betrekken bewoners bij valleiversterking in de Herkvallei in Stevoort en Sint-Lambrechts-Herk (Hasselt).</p>	<p>(9) kleinschalig herstel waterlopen & duurzaam beheer valleigraslanden in Diepenbeek</p> <p>(10) landschapsherstel aan Melbeek Diepenbeek, Zijpvalei Nieuwerkerken en in Herk-de-Stad</p> <p>(11) kleinschalig beekherstel Herk, met maatregelen erosiebestrijding/ biodiversiteit (akkervogels, hamster) in Heers</p> <p>(12) herstel valleigraslanden in Kortesseem</p> <p>(13) optimalisatie moeras & valleigraslanden aan Broekbeemd Wellen</p> <p>(14) Herstel habitat kamsalamander in valleigebieden Wellen/Herk-de-Stad</p> <p>(15) beek-, vallei & landschapsherstel aan Mombeek, Lerebeek en Winterbeek aan Binkelhoeve</p> <p>(16) hermeandering & vernatting Mombeek(vallei) van bron tot monding</p>
----------------------------------	--	---	--	--

				(17) initiatieven nemen inzake oeverzoneprojecten
Zwarte Beek	<p>(1) aanduiden en uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken</p> <p>(2) vrijwaren brongebied Zwarte Beek van nutriëntenbelasting: onderzoek, scenariostudies, flankerend beleid, overleg en herstelmaatregelen</p>	<p>(3) uitwerken/uitvoeren acties, volgend uit droogtestudie provincie Limburg en uit project Future Floodplains.</p> <p>(4) Aanpak oppervlakkige drainage in Vallei Zwarte Beek (volledig kamp Beverlo)</p> <p>(5) Acties in het kader van Natuurinrichting Zwarte Beek</p> <p>hydrologisch valleierstel door o.a. ophoging bedding Oude Beek, stroomopwaarts de</p>		<p>(6) herstel veengebied om terug koolstof op te slaan: Intereg projec Care Peat: (link https://www.natuurpunt.be/pagina/care-peat-veen-als-natuurlijk-reservoir-van-koolstof)</p> <p>(7) bestrijding reuzenbalsemien in SBZ gebied</p> <p>(8) acties natuurinrichting Zwarte Beek</p> <p>herstel open valleilandschap met ontwikkelingskansen voor gewenste vegetaties/soorten (kleine zeggenvegetatie, droge, vochtige & natte heide, heischrale graslanden...) door o.m. omvormen elzenbroekbos, verwijderen houtopslag & afgraven voedselrijke bouwvoor, bosomvorming, natuurvriendelijke inrichting van voormalige weekend- en visvijvers; aanleggen/ verbeteren van weginfrastructuur en opslagplaatsen in functie van beheer,verwijderen overbodige infrastructuur & constructies, aanleg amfibiedoorsteken.</p> <p>(9) maatregelen ter bevordering van de biodiversiteit, zoals nagestreefd in het kader van de Habitatrichtlijn.</p>

		<p>Nieuwendijk, plaatsen damwanden en opheffen drainerende zijgrachten</p> <p>vervangen/verwijderen/plaatsen van duikers/bruggen/beekovergangen op Oude en Zwarte beek</p> <p>hermeandering Zwarte beek ter hoogte van de Kraaienstraat</p> <p>aanleg kleinschalige waterzuiveringsinstallaties in bovenstrooms gebied Oude Beek</p> <p>verhogen beekbodempool Oude Beek in functie van herstel laagveen</p>		
Noord-Hagelandse Beken	<p>(1) acties riolering, overstorten en afkoppeling om goede toestand te halen :overstorten, overstrooming door verontreinigd water en lokale knelpunten waterkwaliteit (bestrijdingsmiddelen, meststoffen ...) met negatieve invloed op habitats SBZ gebied 'Valleien Winge/Motte met valleihellingen'.</p>	<p>(2) instellen gunstige hydrologie voor herstel/ontwikkelen/verbeteren van historische habitatsveen- & kwelgebieden ter hoogte van De Roost, het veengebied ten noord-westen van de dorpskern van Kortrijk-Dutsel en het kwelgebied tussen Geestmolenstraat en pastorie van St. Pieters-Rode.</p> <p>(3) aanpak van de specifieke waterproblematiek in het Dunbergbroek door middel van onderzoek, overleg en gerichte maatregelen.</p>	<p>(4) Plaatsen van infoborden aan realisaties</p> <p>(5) waterpreventieve maatregelen (subsidies stad Aarschot en prov VI-Br- paticipatie burgers via eigen bijdrage)</p>	<p>(6) afstemmen /win-win's tussen acties verschillende maatregelengroepen in het SBZ-gebied 'Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen' (waaronder ook de beveractiviteit in de vallei van de Winge)</p> <p>(7) organiseren van optimaal waterbeheer voor de bittervoorn, met oa. aandacht voor de vismigratie.</p>

<p>Getes- Melsterbeek</p>	<p>(1) aanduiden / uitvoeren nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen.</p> <p>(2) herinrichting van kwel- en brongebieden als kwaliteitsbronnen met als doel bescherming en buffering voor meststoffen en pesticiden, zelfzuiverend vermogen, erosiebestrijding, bescherming van relictpopulatie rivierdonderpad (demoproject Water-Land-Schap)</p> <p>(3) lokaal bijkomende, ecologische waterzuivering (rietveld, BO 'natuurlijke', zelf-zuiverende oevers, ...) tegen diffuse verontreiniging;</p> <p>(4) ecologische buffers tegen modder- en wateroverlast (Ferrarislinten/wijkbuffers)</p> <p>(5) grensoverschrijdende erosieaanpak, oa in kader grensoverschrijdend overleg Dijle-Gete</p> <p>(6) Project Zevenbronnenbeekvallei: aanpak erosie/ sedimenttransport naar de bron, aanleg bufferbekken & beschermingszone</p> <p>(7) Project Menevallei (Hoegaarden/Tienen): integrale valleivisie met aanpak lokale knelpunten, versterken groenblauwe corridor doorheen de industriezone tot aan samenvloeiing met Grote Gete (Stadsrandbos).</p>	<p>(9) bovengemeentelijk Hemelwaterplan Getes: knelpuntanalyse, gerichte maatregelen, opmaak plan 'Ruimte voor water van bron tot monding' (infiltratie, ontharding, zuivering, buffering, groenblauwe netwerken,...).</p> <p>(10) stimuleren klimaatslimme en alternatieve landbouwpraktijken met aandacht voor waterberging, waterinfiltratie & bodembescherming en -structuur (o.a. in kader demoprojecten Water-Land-Schap als 'GETEST! in Hoegaarden')</p> <p>(11) versterken/ herstellen waterloopstructuur: hermeandering & micromeandering (oa in kader Water-Land-Schap)</p> <p>(12) Project samenvloeiing Dormaalbeek/Kleine Gete: natuurlijk overstromingsgebied aan de rand van Zoutleeuw, met oog op waterberging, biodiversiteit & waterbeleving</p> <p>(13) uitwerken/uitvoeren acties, volgend uit project Future Floodplains.</p> <p>(14) Het waar mogelijk in open bedding brengen van waterlopen (structuurherstel, droogte, wateroverlast)</p>	<p>(15) Sensibilisatie waterproblematiek: publiekevents als 'Zomereren aan de Gete', ... (samenwerking met Contrat-Rivière Dyle-Gette en Waalse gemeenten...)</p> <p>(16) Project Molenbeekvallei (Gobelin pilootproject): integrale valleivisie als multifunctionele groenblauwe corridor: aanplant stadsrandbos of weide en boscomplex of didactische hoogstamboomgaard, beekstructuurherstel, buffering, ontharding, afkoppeling riolering, uitbreiding fiets- en voetpad, waterbeleving.</p> <p>(17) Project Dormaalbeekvallei: ontsluiten trage wegen tussen De Beemden (Landen) en Het Vinne (Zoutleeuw), met maatregelen klimaatadaptatie/ -mitigatie, waterbeleving & erfgoed. Perceel +/- 1ha langs oever wordt aangekocht om in te schakelen voor beekstructuurherstel & waterberging.</p>	<p>(18) Ontwikkelen robuuste groenblauwe corridors (Zevenbronnenbeek/Molenbeekvallei, Dormaalbeekvallei, Mene-Jordaanvallei...)</p> <p>(19) Verleggen Loop VIII in Linter, aanleg verbinding tussen 's Hertogengracht en Waarbeek en heraanleg Braambeek in open bedding (Linter)</p> <p>(20) oplossen vismigratieknelpunten</p> <p>(21) extra inspanningen om de goede toestand te bereiken in de bovenlopen van de Kleine Gete en in de Schoorbroekbeek om het biotoop van de rivierdonderpad te optimaliseren en uit te breiden.</p>
--------------------------------------	---	--	--	---

	<p>Realiseren oeverzones via ruilverkaveling Willebringen. Oplossen rioleringsknelpunt Grijpenveld.</p> <p>(8) ontwikkelen netwerk multifunctionele oeverzones/ groenblauwe verbindingen langs de waterlopen, met als doel (a) buffering voor meststoffen en pesticiden, (b) structuurkwaliteit, (c) natuurverbinding, (d) verhogen belevingswaarde vallei.</p>			
De Wijers	<p>(1) aanduiden en uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen</p> <p>(2) onderzoek inlaat eutroof water in Lange Waters uit bufferbekken Berenbroekstraat/ overstortproblematiek</p>	<p>(10) Hydrologisch herstel ikv masterplan signaalgebied campus Diepenbeek en Stiemervallei Genk</p> <p>(11) landinrichtingsplan Mijn Mangelbeek</p> <p>(12) uitwerken en uitvoeren acties, volgend uit droogtestudie provincie Limburg en uit de</p>	<p>(21) landinrichtingsproject 'Wijers Beleven' met de inrichting van alle 8 onthaalpunten van De Wijers¹⁵</p>	<p>(22) landinrichtingsplannen ikv Landinrichtingprojecten 'De Wijers': Openruimtegebied Kiewit-Zonhoven, 'Curange les bains' (Demer Kuringen/Hasselt),), Multifunctioneel Landschap Roosterbeek, Caetswijers-Broekbosvijvers.</p> <p>(23) natuurinrichting Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit (zusterkloosterbeek / schrijnebroekbeek)</p> <p>(24) natuurinrichting 'De Maten'(herstel waterkwaliteit/-huishouding, verbeteren</p>

¹⁵ + daarnaast heel wat initiatieven rond promotie andere startplaatsen in De Wijers en de 20 hotspots van De Wijers.

	<p>kruising Peerdsdiefweier-De Mierlik) & waterkwaliteitsverbetering Lange Waters (Bokrijk)</p> <p>(3) overleg over foute aansluitingen industrieel afvalwater & rioleringssituatie industriezone Lummen--Zolder (Laambeek)</p> <p>(4) onderzoek extra voorzuivering nitraat/fosfaat op locaties om de vijvers in cascade op te laten (Hengelhof, VNR Wijvenheide) & aanleg voorzuivering Balewijers</p> <p>(5) onderzoek verbetering overstortkwaliteit Roosterbeek stroomopwaarts RWZ Houthalen</p> <p>(6) onderzoek (vrijwillige) stop bemesting graslanden langs oplaatgracht van vijvers met waterrijke habitats</p> <p>(7) Aanpak vervuilingpunten op Slangebeek, oude oploop Ballewijers en Welleke (als aftakking Roosterbeek)</p> <p>(8) onderzoek saneren overstort(en) aan Katschotseweg op Roosterbeek, Stiemerbeek en Heyweyerbeek</p> <p>(9) acties inzake de regenbezinkingstank op het RWZI Houthalen Zuid</p>	<p>watermapping (OSA KU Leuven in opdracht van dep. Omgeving)</p> <p>(13) Afspreken dempen ontwateringsgrachten & (bijsturing) vernatting/waterbeheer aan het Schietveld (op basis ecohydrologische studie)</p> <p>(14) Ecohydrologisch onderzoeken vallei Roosterbeek en Mangelbeekvallei</p> <p>(15) Onderzoek wenselijkheid opstuwen Kapelbeek thv Craenevenne vijvers (natuurinrichting Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit)</p> <p>(16) Onderzoek huidige afleiding oppervlaktewater van vallei Huttebeek naar Roosterbeek</p> <p>(17) Onderzoek hydrologie Zusterkloosterbeek en Schrijnbroekbeek (ifv natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit): grond- en oppervlakterwaterpeilen in vallei en waterkwaliteit grond- & oppervlaktewater</p> <p>(18) Onderzoek bovengronds herleggen Zusterkloosterbeek en verbetering waterkwaliteit</p>		<p>watertoevoer (ecohydrologische studie & studie Genk)</p> <p>(25) interreg project Green Win (onderzoek naar energie-efficiëntie mijnpompen Mangelbeekvallei)</p> <p>(26) Afspraken landbouwconcessies op grond militaire overheid</p> <p>(27) Herstel vijversysteem door stuwen en herstel oplatens, aflatens en overlopen vijvers (natuurinrichting Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit)</p> <p>(28) Wegwerken vismigratieknelpunten Laambeek in (SBZ BE2200031)</p> <p>(29) Bestrijding invasieve exoten</p>
--	--	--	--	--

		<p>(19) Afspraken opheffen opstoppingen afvoergrachten in Vossengracht-Oude Laambeek</p> <p>(20) Oplossingen in het kader van de mijnverzakingsproblematiek (pompen en hergebruik mijnverzakingswater), oa aan de Mangelbeek en de Laambeek.</p>		
Velp	<p>(1) aanduiden en uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen</p>	<p>(2) Het waar mogelijk in open bedding brengen van waterlopen (structuurherstel, droogte, wateroverlast)</p>	<p>(3) Plaatsen van infoborden aan realisaties</p> <p>(4) waterpreventieve maatregelen (subsidies prov VI-Br- participatie burgers via eigen bijdrage)</p>	

De Drie Beken	(1) aanduiden en uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen	(2) Het waar mogelijk in open bedding brengen van waterlopen (structuurherstel, droogte, wateroverlast) (3) Creëren hoger waterpeil voor middelbeek en zijlopen (verdroging veenpakket).		
----------------------	---	---	--	--

<p>Demerdelta</p>	<p>(1) aanduiden en uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen</p>	<p>(2) afspraken waterpeil Schulensmeer</p> <p>(3) uitwerken en uitvoeren acties, volgend uit droogtestudie provincie Limburg</p>	<p>(4) acties Life Delta: kwalitatieve natuurbeleving met wandel- en belevingspaden, aanleg van hengelpaatsen in samenwerking met de plaatselijke vissersvereniging.</p> <p>(5) Bezoekerscentrum Webbekomsbroek (op wandelafstand van stadscentrum Diest). Vier bewegwijzerde wandelingen van 3 tot 8 kilometer naar het broek.</p> <p>(6) Nieuw wandelpad tussen Bezoekerscentrum Webbekomsbroek en oude pastorie Zelem. Nieuwe wandelbrug over het Zwart Water.</p> <p>(7) Bezoekerscentrum Schulensmeer :Vier wandelingen van 2 tot 10 kilometer, over de dijken rond het meer naar het schulensbroek. Uitkijkplatform op het dak van het gebouw.</p> <p>(8) (Kinder)avonturen- en natuurbelevingspad bij het bezoekerscentrum Schulensbroek (toegankelijk voor rolstoelen).</p>	<p>(9) bestaande historische hooilanden worden uitgebreid en de oevers afgeschuind.</p> <p>(10) Herstel greppels en opnieuw bloemrijke, kletsnatte graslanden en ruigtes. De natste plekken zijn een thuis voor de porseleinhoen. De overgang van natte naar drogere graslanden is ideaal voor de kwartelkoning.</p> <p>(11) Het eiland en de zanddepots worden afgegraven tot net onder het waterpeil. Het zand wordt ter plaatse gebruikt om de oeverzones van het meer minder diep te maken. Zo creëren we een rietmoeras, voor soorten zoals roerdomp, woudaap, blauwborst, baardmannetje en rietzanger.</p> <p>(12) Herstel paaiplaatsen grote modderkruiper en historische graslanden.</p> <p>(13) Herstel greppels en openmaken verruigd moeras met wilgen en elzen. Zo kan het waardevolle graslandkarakter terugkomen en hopelijk ook de watersnip.</p>
--------------------------	--	---	---	--

<p>Demervallei</p>	<p>(1) aanduiden en uitvoeren van de nodige acties inzake riolering, overstorten en afkoppeling om de goede toestand te bereiken in de waterlichamen</p> <p>(2) Oplossen van puntlozingen en verdrogingsknelpunten rond Demerbroeken en Vorsdonkbroek;</p> <p>(3) Handhaving verdroging en watervervuiling in gebieden als Melkbroek (Testelt), Kruisbos (Averbode) en Wouwerhoeve (Langdorp).</p>	<p>(4) Deelproject Vinkenbergh Diest & Scherpenheuvel-Zichem (Veiligheid – wetland) (meander al uitgevoerd)</p> <p>(5) Deelproject Demerbroeken Diest & Scherpenheuvel-Zichem (Wetland - Veiligheid)</p> <p>(6) Deelproject Laarbeek-Motte Scherpenheuvel-Zichem & Aarschot (Wetland - Veiligheid)</p> <p>(7) Deelproject Demermeanders Aarschot-Rotselaar (Veiligheid - wetland)</p> <p>(8) Deelproject Amerbeemd Betekom Wetland (Reserve veiligheid)</p> <p>(9) Deelproject Testelt-Langdorp Scherpenheuvel-Zichem & Aarschot (Veiligheid - winterbed)</p> <p>(10) remediëren te diepe bedding van lokale beken en slotenstelsels (Leibeek Rotselaar), Weerderlaak (Aarschot), Laarbeek en Leydsgracht Scherpenheuvel-Zichem)</p> <p>(11) Aanpakken problematiek uitdeinende verdroging Rillaar (waterwinning Schoonhoven (Aarschot).</p>		<p>(12) waterberging, herstel relatie Demer met haar vallei; aantakken meanders; vernatuurlijken oevers; structuurherstel; herstel grondwatertafel vallei door maatregelen op de Demer zelf</p> <p>(13) herstel grondwaterpeil en inrichting vallei ifv de natuurdoelen voor habitats en soorten</p> <p>(14) Plan van aanpak voor optimaal peilbeheer waterlopen 1e, 2e en 3e categorie in de Demervallei tussen Diest en Werchter, ifv de natuurdoelen voor habitats en soorten</p> <p>(15) Uitvoering SBP Grote modderkruiper voor het Demerbekken</p> <p>(16) Opmaak/uitvoering actieplan Drijvende waterweegbree in SBZ Demervallei</p> <p>(17) Uitwerken en uitvoeren gezamenlijke aanpak voor sanering waterbodem & oeverzones Winterbeek & Grote Leigracht te Zichem.</p>
---------------------------	--	---	--	--

KADER 26.

HERSTEL OP LANDSCHAPSSCHAAL

In de erosiegevoelige leemgebieden rond de Demer komt het sediment van akkers in de waterlopen terecht. Grote delen van de rivier werden de voorbije decennia rechtgetrokken, ingedijkt en uitgediept. Het gevolg: het waterpeil stijgt sneller bij hevige neerslag en de zijrivieren overstromen regelmatig. Tegelijkertijd kampt de Demervallei in periodes zonder neerslag met verdroging.

Integrale benadering

Die sterk met elkaar gelinkte problemen, die een impact hebben op de biodiversiteit in de Demervallei, vergen een integrale benadering. Daarom voert het integraal waterbeleid maatregelen uit op het niveau van het rivierbekken. Het bekkenbestuur en het bekkensecretariaat coördineren mee tien deelprojecten verspreid over de Demervallei en betrekken daarbij alle partners in de open ruimte. Die **integrale partneraanpak** wordt in het Demerbekken al vele jaren toegepast, met succes.

Anti-erosiemaatregelen en sedimentvangen beletten dat er een overmaat aan sediment in de waterloop terecht komt. Lokale besturen engageren zich om onthardingsmaatregelen te blijven nemen. Om de vermessing aan te pakken, worden landbouwactiviteiten die niet compatibel zijn met de natuurdoelen in de overstromingsgebieden geruimd via de grondenbank of wordt er flankerend beleid gevoerd. Getroffen landbouwers worden gecompenseerd en krijgen begeleiding. Voor het beheer van hooigraslanden, die af en toe mogen overstromen, heeft Natuur en Bos of Natuurpunt beheerovereenkomsten afgesloten met de landbouwers. Door waterlopen te laten **hermeanderen** en de bodem op te hogen, vertraagt het water en verhoogt de grondwaterafvoer. Dat helpt om wateroverlast én watertekorten tegen te gaan. Een eerste analyse toont alvast een lichte stijging in het grondwaterpeil bij lage en middelhoge debieten over een traject van 2 kilometer.

Governance en samenwerking

De sleutel voor succes ligt in de **governance** van de projecten. De bekkenbestuurvoorzitter, de gouverneur en de bekkencoördinator zijn neutraal en onafhankelijk. Bovendien vertegenwoordigt de gouverneur het provinciaal, gewestelijk en federaal niveau, waardoor heel wat dialoog mogelijk is en de maatregelen aanvaardbaar worden. Ook de samenwerking met een

Regionaal Landschap is een pluspunt. Het netwerk van het Regionaal Landschap is complementair aan dat van het bekkenbestuur. Op een jaarlijkse Demerdag komen alle actoren van het Demerbekken en de tien integrale Demerprojecten samen om kennis uit te wisselen. Dat uitgebreide **lerende netwerk** doet nieuwe, elkaar versterkende projecten ontstaan.

Het **Sigma**project Demervallei bijvoorbeeld past binnen het Sigmaplans van de Vlaamse overheid. Dat plan wordt uitgevoerd door het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Waterweg nv. Met de aanleg van overstromingsgebieden draagt het bij aan de waterveiligheid én creëert het nieuwe natuur. Het **Life++-project Delta** van Natuurpunt, de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos en Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren focust op de ecologische ontwikkeling van de Demervallei. In de natuurgebieden Schulensbroek en Webbekomsbroek-Brochbeemden worden moeraszones en grachtenstelsels hersteld en de oevers van het Schulensmeer worden natuurvriendelijk ingericht. Strategische projecten met verschillende Regionale Landschappen, mee aangestuurd door het bekkenbestuur, linken de verschillende projecten aan elkaar.

BIJLAGE 4: overzicht doorlichtingen waterlopen per waterlichaam / integraal project

Integraal Project	Doorlichting gemaakt	Doorlichting te hernieuwen	Nog geen doorlichting
<i>Demer Limburg</i>	Munsterbeek, Demer I		Demer II
<i>Herk & Mombeek</i>		Mombeek, Herk	
<i>Zwarte Beek</i>	Zwarte Beek		
<i>Noord-Hagelandse Beken</i>	Winge, Begijnebeek		Motte
<i>Getes-Melsterbeek</i>			Grote Gete, Kleine Gete, Gete I, Gete II, Melsterbeek, Het Vinne
<i>De Wijers</i>	Mangelbeek ¹⁶		(Demer II), (Demer III),
<i>Velpe</i>	Velpe		
<i>De Drie Beken</i>			Hulpe-Zwart Water (Winterbeek)
<i>Demerdelta</i>	(Mangelbeek), (Zwarte Beek)	(Herk)	Demer III, Demer IV-V, Zwart Water, (Gete II), Schulensmeer
<i>Demervallei</i>			Demer VI, Demer VII

¹⁶ Voor Roosterbeek en Zusterkloosterbeek/Schrijnbroekbeek) staan ook initiatieven op de planning in de kader van andere projecten

BIJLAGE 5

Alle tien de integrale projecten in het Demerbekken hebben hun waarde. Het is in die zin moeilijk om een prioritering te geven, aangezien het wel degelijk de bedoeling is dat ze alle 10 kunnen verder werken. Een prioritering vanuit de stroomgebiedbeheerplannen kan gemaakt worden op basis van de prioritering per afstroomgebied in het plan. De prioritering vanuit het criterium van maximale win-wins zou die projecten, die werkelijk inzetten op de integratie van alle aspecten extra 'punten' moeten geven. Hierbij een poging: Voor de prioritering volgens het stroomgebiedbeheerplan namen we de prioritering per waterlichaam en een gemiddelde voor het hele integrale project.

Integraal Project	Prioritering per waterlichaam in stroomgebiedbeheerplan (klasse)	Gemiddeld	Rangschikking
<i>Demer Limburg</i>	Munsterbeek : 2 ,Demer I : 3 , Demer II : 3	2.6	2
<i>Herk & Mombeek</i>	Herk : 3, Mombeek : 3	3	5
<i>Zwarte Beek</i>	Zwarte Beek : 2	2	1
<i>Noord-Hagelandse Beken</i>	WInge : 2, Begijnebeek : 3, Motte : 4	3	5
<i>Getes-Melsterbeek</i>	Kleine Gete : 3, Grote Gete : 3, Gete I : 4, Gete II : 4, Melsterbeek : 4, Het Vinne : 3	3.5	9
<i>De Wijers</i>	Mangelbeek : 2, Herk : 3, Demer II : 3, Demer III-IV : 3	2.75	3
<i>Velpe</i>	Velpe : 3	3	5
<i>De Drie Beken</i>	Hulpe-Zwart Water : 3	3	5
<i>Demerdelta</i>	Demer II : 3, Demer III-IV : 3, Demer V : 3, Herk: 3, Schulensmeer : 3, Zwart Water : 3, Mangelbeek : 2, Zwarte Beek : 2	2.75	3
<i>Demervallei</i>	Demer VI : 4, Demer VII : 4	4	10

Voor waterkwaliteit : doorlichting gemaakt in gebied = 1, wateroverlast: overstromingsgebieden = 1, watertekort: werking rond droogte = 1, waterbeleving: initiatieven terzake = 1, ecologie: ecologische studie in opmaak = 1,

BIJLAGE 6

Alle tien de integrale projecten in het Demerbekken hebben hun waarde. Het is in die zin moeilijk om een prioritering te geven, aangezien het wel degelijk de bedoeling is dat ze alle 10 kunnen verder werken. Elk integraal project speelt bij ons op de 4 (of 5 als je ecologie meeneemt) assen. Bij het invullen bleek dat een rangschikking tussen deze projecten maken geen bruikbaar resultaat gaf:

Integraal Project	waterkwaliteit	wateroverlast	watertekort	waterbeleving	ecologie	TOTAAL	Rangschikking
<i>Demer Limburg</i>	1	0	1	1	1	4	3
<i>Herk & Mombeek</i>	1	1	1	1	1	5	1
<i>Zwarte Beek</i>	1	0	1	0	1	3	8
<i>Noord-Hagelandse Beken</i>	1	1	0	1	1	4	3
<i>Getes-Melsterbeek</i>	0	1	1	1	1	4	3
<i>De Wijers</i>	1	0	1	1	1	4	3
<i>Velpe</i>	1	1	1	0	0	3	8
<i>De Drie Beken</i>	1	0	1	0	1	3	8
<i>Demerdelta</i>	1	1	1	1	1	5	1
<i>Demervallei</i>	0	1	1	1	1	4	3